

SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst a Din 2.-, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.-, večji inzerati petih vrst Din 4.-. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b. — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65
podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Šušnik proti Starhenbergu

Naraščajoča nasprotstva med heimwehrovskim in klerikalnim krimon avstrijske vlade — Vedno večja bojazen pred heimwehrovskim pučem — Nevarnost novih nemirov

Dunaj, 10. maja. r. Nenadni odhod kancelarja dr. Schuschnigga v Italijo je predmet živahnih komentarjev v vseh političnih krogih. Potrjujejo se informacije, da je kancelar v prvi vrsti potoval v Italijo zaradi tega, da bi preprečil izvršitev raznih predlogov, ki jih je stavil Mussolinij podkancelar knez Starhenberg.

Kancelar dr. Schuschnigg
vodja avstrijskih klerikalcev

Med dr. Schuschniggom in knezom Starhenbergom se pojavlja

VEDNO VEČJE NESOGLASJE
v mnogih vprašanih notranje politike, zlasti pa v pogledu splošne vojaške dolžnosti in v pogledu obnove monarhije s povratkom Habsburžanov. Kancelar dr. Schuschnigg je mnenja, da se mora na vsak način

UVESTI SPLOŠNA VOJAŠKA DOLŽNOST,

če bo Avstrija za to dobila pristaneke Društva narodov in merodajnih držav, dočim knez Starhenberg doseči reorganizacijo avstrijske vojske v uvedbo sporedne milice, ki bi jo v prvi vrsti tvorili oddelki Heimwehra. Zatrjuje se, da je knezu Starhenbergu uspelo pridobiti za svoje načrte Mussolinija. Klerikalni krogi na Dunaju pa upajo, da bo dr. Schuschnigg vztrajal pri svojem stališču ter naglašajo, da je celo

ODLOČEN UMAKNITI SE S SVOJEGA POLOŽAJA

v primeru, da Mussolini ne sprejme njegovega stališča, ki je obenem stališče vseh klerikalnih krogov v Avstriji.

Drugo vprašanje, ki loči kneza Starhenberga in kancelarja dr. Schuschnigga, je vprašanje obnove monarhije. Kancelar dr. Schuschnigg je mnenja, da je to docela notranja zadeva Avstrije. Knez Starhenberg je sicer prav tako legitimist kakor so vsi člani sedanje vlade, vendar pa je on pristal na to, da se to vprašanje reši na ta način, da se s paktom o nevmešavanju nekako

OVEKOVECI SEDANJI AVSTRIJSKI REŽIM,

ki bi na ta način dobil mednarodno garancijo, s čimer bi bilo avtomatično izključeno vprašanje restavracije Habsburžanov. Zdi pa se, da se avstrijski kancelar dr. Schuschnigg ne strinja s takim za večne čase sklenjenim zakonem klerikalcev in Heimwehrovcev ter da hoče pustiti za vsak primer odprta vrata za obnovo monarhije, ako bi napočil za to ugoden čas.

Sprito takih razmer pripisujejo v avstrijskih političnih krogih potovanju kancelarja v Italijo največjo politično važnost. Schuschniggovo potovanje v Italijo pa je narekovala še druga okolnost. Vedno bolj uporno se namreč širijo glasovi, da

PRIPRAVLJAJO HEIMWEHROVCI DRŽAVNI UDAR,

želeč se na ta način polastiti oblasti v državi. Heimwehrovci so že dolgo nezadovoljni s klerikalnimi tendencami, ki se uveljavljajo v patriotski fronti in hočejo napraviti konec neprestanim prepričom. Kancelar Schuschnigg je zaradi tega potoval v Italijo, želeč pri tem predvsem ugotoviti, kakšno stališče bi

zavzela Italija v primeru, da bi res prišlo do Heimwehrovskega puča.

TUDI V NEMČIJI RESNO RAČUNAJO S HEIMWEHROVSKIM UDAROM.

Avstrijski listi so zabeležili, da je nemška vlada službeno vprašala v Londonu, kakšno stališče bo zavzela Anglija v primeru, ako bi kakšna opozicijska skupina v Avstriji poizkusila brez zunanjeje vpliva polastiti se oblasti. Po prejšnjih informacijah bi Italija v takem primeru skladno s sklenjenimi dogovori med Rimom in Dunajem takoj intervenirala. Nemčija bi smatrala to za vmešavanje v notranje zadeve Avstrije in za povod, da tudi s svoje strani intervenira. Ker bi v takem primeru bila Francija v smislu rimskega sporazuma prisiljena stopiti na stran Italije in napasti Nemčijo, bi nastal primer, v katerem bi

MORAL STOPITI V FUNKCIJO LOCAENSKI PAKT.

Po poročilu dunajskih listov londonska vlada dosedaj na to vprašanje Nemčije še ni odgovorila. Te kombinacije uradno sicer niso potrjene, vendar pa jasno kažejo, na kako trhljih nogah je ves notranjepolitični položaj v Avstriji in kako

LAHKO POSTANE AVSTRIJA ZOPET OGNJIŠČE NEMIROV,

ki bi ogrožali mir vse Evrope. V dunajskih vladnih krogih zaradi tega poudarjajo, da je potovanje dr. Schuschnigga v Italijo v tesni zvezi z vsemi temi kombinacijami in da si bo dr. Schuschnigg prizadeval pospešiti sklenitev pakta o nevmešavanju, da bi na ta način zavaroval Avstrijo pred škodljivimi vplivi od zunaj. V dunajskih krogih so zelo vznemirjeni zaradi ovir, ki se pojavljajo v tem pogledu, kajti prepričani so, da more samo mednarodna pogodba zagotoviti obstoj sedanega režima v Avstriji.

Podkancelar knez Starhenberg
vodja Heimwehra

Zasedanje Balkanske zveze

Danes so se pričela posvetovanja zunanjih ministrov Balkanske zveze — Poleg političnih so na dnevnem redu tudi gospodarska vprašanja

Bukarešta, 10. maja. AA. Vsi večji rumunski listi posvečajo obširne članke konferenci Balkanske zveze, ki se bo pričela danes v zunanem ministrstvu, in posebno pozdravljajo prihod predsednika jugoslovenske vlade g. Jevtića. »Vitorule«, organ vladne liberalne stranke, poudarja veliki pomen te konference, ki se vrši tik pred rimskim sestankom in naglašajo, da bodo na konferenci razpravljali o novem mednarodnem položaju in o stališču Balkanske zveze do novega položaja. Za zdaj še ni mogoče napovedati rezultata teh pomembnih razgovorov. Gotovo je le, da bo konferenca inspirirana z globokim mirolojubnim duhom in z zasnovami mednarodnega prava in obveznosti, ki izvirajo iz mirovnih pogodb. Balkanska zveza je iskreno privržena evropskemu miru in bo glede podunavskega pakta zavzela isto stališče kakor Mala antanta. Zato vodijo Balkansko zvezo iste misli v vprašanju terorizma in v vprašanju Habsburžanov. Razen problema podunavskega pakta in drugih problemov bo pa balkanska zveza razpravljala tudi o gospodarskih odnosih med njenimi državami.

»Cuventule« poudarja s svoje strani, da vladata na sestanku v Bukarešti sloga, red in mir in izraža nado, da se bo po tej konferenci Balkanski sporazum še bolj utrđil. Predsednika jugoslovenske vlade in zunanjeje ministra Jevtića naziva list vnetega apostola jugoslovenskega edinstva in iskrenega prijatelja rumunskega naroda.

Bukarešta, 10. maja. AA. Svoči ob 8.30 se je pripeljal s posebnim vlakom v Bukarešto predsednik vlade g. Jevtić. Z njim so prišli pomočniki ministra g. Purić, šef kabineta g. Marković, svetnik Kojić in jugoslovenski novinarji. Na vseh večjih postajah na vožnji po Rumuniji so Jevtića sprejela razna rumunska odposlanstva in društva z največjimi simpatijami. Predsednik vlade je dobil šopke cvetlic v Temišvaru in v Krajovi. V Bukarešti je bil takisto sprejem zelo priščen. Na peronu glavne postaje v Bukarešti so sprejeli predsednika vlade g. Jevtića in grškega zunanjeje ministra Maximosa predsednik rumunske vlade Tatarscu, zunanji minister Titulescu, notranji minister Inculeci, državni podtajnik Titeanu, češkoslovaški poslanik Šeba z vsem osebjem češkoslovaškega poslanstva, jugoslovenski poslanik dr. Ninko Perić z vsem osebjem poslanstva, jugoslovenska kolonija v Bukarešti, višje uradništvo rumunskega zunanjeje ministertva in mnogo rumunskih in drugih novinarjev. Po pozdravih gg. Tatarsca in g. Titulesca in ko so mu predstavili mno-

go uglednih bukareških osebnosti, je g. Jevtić krenil med navdušenih vzklikanjem zbranega občinstva skozi gosti kordon množic. Predsednik se je nastanil na posloništvu v Bukarešti. Hoteli, kjer so se nastanile posamezne delegacije, so bili snoci polni ljudi, ki so prišli pozdravljati balkanske ministre in člane balkanskih delegacij. Tudi ulice so bile polne množic.

Atatürk o Balkanski zvezi

Ankara, 10. maja. AA. Anatolska agencija poroča: Predsednik republike Kemal Atatürk je imel govor na kongresu stranke in je med drugim govoril tudi o Balkanskem sporazumu. Dejal je:

Zadnja štiri leta je prišlo še do enega važnega dogodka, to je balkanski sporazum. Štiri države so se združile med seboj globoko prepričane, da delajo za zavarovanje svoje lastne varnosti in v želji, da bi Balkan prenehal biti nekdanji ognjenik. Nadaljujmo politiko sodelovanja in medsebojne pomoči še intenzivneje z vsemi našimi balkanskimi zavezniki in izpolnimo obveznosti, ki smo jih prevzeli z vso lojalnostjo. Ugotoviti moram, da je balkanski sporazum v teku enoletnega obstoja postal bistveni činitelj mednarodnega mira in pripravičnemu smenu bit, da bo postal tudi eden izmed temeljev evropskega mira.

Spremembe v diplomatskem zboru

Beograd, 10. maja. p. V beograjskem diplomatskem zboru se pripravljajo večje izpremembe. Kakor doznava vaš dopisnik, bo v kratkem zapustil našo državo dolgoletni poljski poslanik na našem dvoru g. dr. Schwarzbürg-Günther, ki bo premeščen v Ankaru. Za novega poljskega poslanika v Beograd pride Roman Dempecki, bivši šef kabineta zunanjeje ministra Becka. Istotako bo do sedanjji češkoslovaški poslanik na našem dvoru dr. Paul Wellner premeščen v Ankaru, za poslanika v Beograd pa pride dr. Václav Gíra, sedaj poslanik v Varšavi in znani voditelj češkoslovaških legionarjev.

Abesinija ni Mandžurija

Odločna izjava abesinskega cesarja — Abesinija ne bo trpela „neuradne“ vojne, marveč se bo odločno postavila v bran

London, 10. maja. AA. Današnji »Daily Telegraph« prinaša intervju, ki ga je njegovemu posebnemu dopisniku v Addis Abebi dal abesinski cesar. Rekel mu je med drugim, da bo prisiljen odrediti splošno mobilizacijo, če bo Italija nadaljevala svoje vojne priprave. V nadaljnjem poteku svoje izjave je cesar poudaril, da vendarle še zmerom upa v mirno ureditev spora.

V svoji izjavi je abesinski cesar dalje rekel med drugim, da si mnogo obeta od sestanka sveta DN 20. t. m. Toda, je dodal cesar, vedeti je treba, da Abesinija nikoli ne bo pustila, da bi prišlo do neke »neuradne vojne«, kakršna je bilo prodiranje Japonske v Mandžurijo. Če nas bo kdo napadel, se bomo branili z vsemi močmi.

Kaj bo povedal Hitler

Mednarodna javnost napeto pričakuje govor nemškega kancelarja, ki naj pojasni stališče Nemčije

Berlin, 10. maja. r. V političnih krogih pričakujejo, da bo v najkrajšem času, najbrž že za 15. t. m. sklicana izredna seja Državnega zbora. Na tej seji namerava Hitler v velikopoteznem govoru razpravljati o vseh aktualnih zunanjepolitičnih problemih.

Temu govoru pripisujejo v političnih in diplomatskih krogih posebno važnost. Odkar je Nemčija proglasila splošno vojaško dolžnost, se je odigrala v mednarodni politiki cela vrsta dogodkov, ki v največji meri zadevajo interese Nemčije. Kancelar Hitler namerava zategadelj obrazložiti v svojem govoru stališče Nemčije k vsem tem vprašanjem. Po govoricah v vladnih krogih bo Hitler pri tej priliki naznačil nove smerice, ki naj povedejo Nemčijo iz sedanjega mučnega položaja, v katerega je zšla po svojem enostranskem kršenju mednarodnih pogodb. Hitlerjevemu govoru pripisujejo zlasti v Angliji največjo važnost in listi že sedaj objavljajo razne kombinacije o nadaljnjem odnošaju velesil do Nemčije.

Kakšne smernice namerava predlagati Hitler in kakšnega značaja bodo njegove izjave, o tem nemški tisk za enkrat ne more še ničesar poročati in o tem molče vsi merodajni krogi. Edino »Berliner Börsenzeitung«, list, ki se smatra za organ »Reichswehra«, je smatral za potrebno, da nastopi proti kombinacijam, ki se v inozemstvu delajo v zvezi s pričakovanimi izjavami Hitlerja in v katerih vidi težnjo, da bi se vplivalo na razpoloženje Nemčije. Komentirajoč pisanje inozemskega tiska, pravi list med drugim:

Predvsem moramo ugotoviti kot zanimivo karakteristiko, da inozemstvo vedno špekulira z iniciativami Nemčije, kadarkoli je v zadregi glede razvoja mednarodnega političnega položaja. Motijo pa se vsi, ki mislijo, da morajo s svojimi kombinacijami vplivati na odločitve Nemčije. Nemški narod spremlja take načrte zgolj s posmehom. Nemška vlada ne bo niti za korak odstopila od svoje jasne zunanjepolitične aktivnosti, ne na pritisk in ne zaradi obljub.

Kongres naših visokošolcev

Ljubljana, 10. maja.

Prostorna sokolska dvorana na Taboru je zadnje dni polna življenja in radostnega pričakovanja. Poleg skrbnih priprav Sokola I. na Taboru za akademijo ob priliki razvija prvega večjega sokolskega prapora v državi, še enako skrbno pripravljajo za svoj kongres tudi naši visokošolci, da bodo čim bolje sprejeli svoje tovariše, ki bodo prihili te dni v Ljubljano iz vseh središč Jugoslavije. Taborška dvorana je vsa v zelenju in državnih zastavah. Tu se bodo v nedeljo in ponedeljek vršila važna zborovanja naših akademikov, ki bodo složno obrabli in vseh delov naše domovine razpravljali o vseh svojih študentskih zadevah in problemih današnjega omladine. Kongres v Ljubljani naj poveže v močno viedrjavno organizacijo vso jugoslovensko omladino, da bo v bodoče tudi formalno, ne samo po slučaju skupno reševala vsa ona vprašanja, ki jih bo prinesel čas in ki bodo zahtevala složnega nastopa vselej in povsod.

Za pripravo kongresa so se že pred meseci omeovali v vseh univerzitetnih središčih akcijski odbori, ki so po navodilih centralnega akcijskega odbora v Ljubljani, kateremu predseduje g. A. Uršič, s primerno propagando in podrobnimi pripravi uspeli, da bo kongres v Ljubljani tudi na zunanji dostojna manifestacija jugoslovanske visokošolske omladine, ki hoče prav s svojim složnim nastopom dokazati, da pravilno pojmuje duhovno uedinjenje, ki ga hoče s svojo mladostno voljo v bodoče še bolj utrditi.

Posebne poudarka je vredno dejstvo, da se vrši kongres v Ljubljani zato, ker se je že akoro udomečilo naziranje, da se morajo vršiti vse slične prireditve, če že ne v prestolnici sami, vsaj v Zagrebu. Izbera mesta Ljubljane za to veliko prireditev naše akademске omladine nas navdaja z upravičenim veseljem.

Poseben zunanji poudarek je hotel dati centralni akcijski odbor že v dekoraciji, ki je uspela nadve pričakovanje močno efektivno. Prav za kongres je izdelal stud. arh. g. Blaganje nov doprni kip Nj. Vel. kralja Petra II., ki je bil te dni razstavljen na Aleksandrovi cesti. Redkim plastikom Nj. Vel. kralja Petra II., ki so jih dolejš izdelali priznani umetniki, se je pridružilo še najnovejšo delo samouka g. Blaganjeta, ki mu moramo čestitati na krasnari, no uspelem delu posebej še spričo dejstva, da je to prvo njegovo tovrstno delo. Tudi vsa dekoracija taborske in univerzitetne dvorane ter magistralnega pročelja — kjer se bodo vršila zborovanja — je delo gosp. Blaganjeta. Podrobnosti o kongresu še pričakujemo.

Iz delovnega programa kongresa omenjamo točke določene za danes, to je 10. t.

m. zvečer, ko bodo sprejemali naši študenti je udeležence kongresa iz ostalih mest države in zastopnike ostalih slovanskih akademskih organizacij.

Jutri dopoldne bodo dospeli še udeleženci iz bolj oddaljenih krajev, popoldne ob 15. se pa prične v zborni dvorani univerze zasedanje za ustanovni občni zbor Saveza jugoslovenskih nacionalnih akademskih organizacij in redakcija resolucij. M.

Premeščeni učitelji

Beograd, 10. maja. p. Premeščeni sta učiteljci Marija Klanjšek iz Čankove v Žiće in Ela Rot iz Rečice ob Savinji v Šmihel.

Premestitve v finančni službi

Beograd, 10. maja. p. Z odlokom finančnega ministra so premeščeni naslednji finančni kontrolorji: Dela Bertika iz Podgorice na Jesenice, Jovan Sarajlić iz Osejke v Ljubljano, Radica Perović iz Šmarje pri Jelšah v Kavadar, Vukašin Marković iz Maribora v Krško, Feliks Vehovec iz Beograda v Maribor, Stanišavl Stanić iz Ljubljane v Virovitico, Leopold Kovač iz Belitincev v Dolnji Logatec, Vinko Kranjc iz Sv. Jurja ob Ščavnici v Ljubljano, Karol Kvaternik v Vrhnike v St. Vid, Mario Sepelja iz Novega mesta v Trbovlje in Djordje Perčević iz Križevcev v Šmarje pri Jelšah.

Petrolejska skladišča v plamenih

Buenos Aires, 10. maja. AA. V Campani je nastal ogenj v velikih skladiščih petroleja. Do tega trenutka ne more biti o omejitvi ognja niti govora.

Obvezne vaje proti zračnim napadom v Ameriki

Newyork, 10. maja. Listi poročajo, da pripravljata vlada zakonski predlog o obveznem pouku prebivalstva, kako se zavaruje pred letalskimi napadi.

Dunajski opoldanski vremenik napoved za soboto: Poslabšanje, hladno, ponekod dež.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize (z všteto premijo 28.5 odstot.). Amsterdam 2972.14 — 2986.73, Berlin 1766.08 — 1769.95, Bruselj 742.49 — 747.50, Curih 1321.01 — 1428.08, London 212.89 — 214.55, Newyork 4362.54 — 4398.86, Pariz 183.27 — 184.38, Praga 183.27 — 184.38, Trst 361.35 — 364.48. Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8.80 — 8.90.

INOZEMSKE BORZE.

Curih, 10. maja. Beograd 7.02, Pariz 20.38, London 15.01, Newyork 309.5, Bruselj 52.30, Milan 25.475, Madrid 42.225, Amsterdam 209.15, Berlin 124.30, Dunaj 58.—, Praga 12.905, Varšava 58.325, Bukarešta 2.65.

Georgij Šilina:

Počasna smrt

Roman.

Stojimo na pragu uničenja gobavosti, a vi, fant moj, razmišljate o državi, kjer bodo živeli gobavci še tisoč let. Iztreznite se! Morda pride že jutri brzotjavna vest, da se je temu ali onemu zdravniku posrečilo vzgojiti kulturo Hansenovih bacilov. In kaj porečete na to? Kaj? Hansen je odkril bacil, Nesser ga je pobarval, Lellor in Sudakevič sta znanstveno dokazala nalezljivost gobavosti. Zda pa pride zdravnik, recimo vi ali jaz, naenkrat se pojavi in pove, to bo morda že jutri, da se mu je posrečilo s pomočjo cepjenja izvesti okuženje... Potem bo konec tisočletnega jarma gobavosti, ne bo vam več treba preseljevati se na otok, ne bo vam treba ustanavljati posebne države, pa tudi nasebne gobavceve ne bodo več potrebne. Gobavce začnemo lečiti v javnih ambulatorijih. Ne, tako ne gre, prijatelj! Vi ne verujete. Vi nečete več čakati. Malo več potrpljenja bi vam svetoval. Ljudje ne delajo zaman, njihovo delo ni vrženo proč...

In naenkrat se je začel iz dvorane glas:

— Res je.
— Tako je! — je pritrdil še nekdo.
— In čemu sploh vse to govoričenje? — se je oglasil Protasov. — Lečijo nas, oblačijo in obuvajo nas, skirbe za nas, Goldoni nas pa hoče pripraviti do tega, da bi pijunili v obraz tistim, ki skirbe za nas.

— Gobavi doktor nima kaj delati in zato lahko mlati prazno slamo, — je menil nekdo.

— Res je, — je pritrdila Fjokluška. — Mi smo pa, kakor tepci odprti usta in poslušamo ga, kakor da nam bere sveto pismo.

Nekdo se je zasmel. Zborovanje se je kar samo po sebi zaključilo. Goldoni ni rekel nikomur niti besedice. Stopil je z odra in odšel iz dvorane, ne da bi se ozrl na Turkejeva.

Tistega večera je vprašal Pyhačev Turkejeva:

— No, Sergej Pavlovič, kaj mislite, kdaj bodo končno vzgojili kulturo tega bacila?

— To je moje osebno mnenje ali bolj rečeno samo slutnja, prijatelj moj, toda jaz v to verujem. Vedno, kadar dobim novine, prebiram in iščem, ali ni to že doženo. Včasih se mi zdi, da sem prezel vest o tem. Trdno sem pa prepričan, da se bo usoda gobavcev odločila kmalu, morda že zdaj, ta hip... Da, odločila se bo. Če ne zdaj, pa jutri, če ne jutri, pa čez mesec dni ali čez leto dni, toda odločila se bo. Zavijemo mu vrat, fant moj!... Glavno je že storjeno — odkrit je bil njegov brolg, zdaj je treba samo se zgrabiti ga. Hansen, Nesser, Lellor, Sudakevič... Obsojba je že napisana, je že izrečena. Treba je samo še izvršiti jo.

Pyhačevu se je zdelo, da Turkejev še nikoli ni govoril tako navdušeno in prepričevalno, kakor tistega večera. Njegova iskrenost je bila tako velika in prepričevalna, da se je celo Pyhačevu zdelo, da bi bil že davno odkril sredstvo, s katerim bi se dal pokončiti Hansenov bacil, če bi bil zdravnik. To se mu je zdelo, čeprav mu je bila medicina španska vas, čeprav ni znal nobene latinske besede. Saj gre prav za prav samo še za malenkost, najti je treba nekakšno okolje, nekakšen buljon, pa bo vse v redu...

Naslednjega dne je Turkejev zgodaj vstal. Obledel in umil se je, potem je pa stopil k oknu, pred katerim se je razprostirala jesenska stepa, žareča v jutranjem solncu. Na obzorju se je kupil črn oblak. — Ta se pripodi k nam, — je pomislil Turkejev. Bil je zelo dobre volje. Jutri je sobota. Napoti se domov, videl bo hčerko in ženo.

Oblak na obzorju se je kupil in valil naprej, dobival je obliko ogromnega pajka.

— Jutri bo blato! — je pomislil Turkejev. In kaj je prišlo Goldoni na misel ustanavljati republiko gobavcev?

Kar je nekdo potikal na vrata. Tako zgodaj ga je redko kdo nadlegoval. Turkejev se je malo začudil, toda njegovo začudenje se je podvojilo, ko je zagledal na pragu Vero Maksimovno.

— Kaj je vas pa prineslo tako zgodaj? — je vprašal smeje. Pa se vendar ne dolgočasite? Tovarišica je odpotovala. No, pojdiite jutri z menoj v mesto. Tam vprizore opero... Zakaj se pa držite tako kisló?

— Doktore...
— Kaj pa vam je, draga moja?
— Doktore...

Vera Maksimovna je počasi slekla bluzo in odgalila prsa.

— Kaj je to, doktore? — je zastokala.

Turkejev je nastavljal očala na dekliška prsa in dolgo je gledal na kraj, ki ga je bila pokazala Vera Maksimovna. Tam, tik pod nedrji, je zagledal tisto, kar je bilo tako zgodaj privedlo Vero Maksimovno k njemu. Večkrat je otipal bulico, potem je pa odvrnil pogled in omahnil v naslanjač, ne da bi kaj odgovoril.

Nekaj časa sta oba molčala.

Kar je zdravnik vstal in zakričal na dekleta:

— Saj sem vam pravil! Svaril sem vas, da bodite previdni. Ne, postavili ste se na glavo, delali ste, kar ste hoteli... Zda pa imate... Zda pa imate... Ehh, vi mladi ljudje.

Sedel je povešene glave, pozabil je

bil na soboto, na hčerko, na ženo, na zlati oktober. Jutri. Pred njim je stalo deklet, vse prepadeno, vse obupano...

Vera Maksimovna je zaplakala. Tedaj je stopil Turkejev k nji in se rahlo dotaknil njenih las. Naslonila mu je glavo na prsi. Pobožal jo je po glavi.

— Saj ni nič hudega, to ni nič hudega. Nikar ne obupajte! Zakaj bi clovek obupal? Saj živimo v največjem

razvoju znanosti, močnejši moramo biti od tega zla. Kmalu mu bo storjen konec. Ni treba obupavati...

Vera Maksimovna se je zdrlila, prišla se je k njegovim prsim.

Turkejev se je sklonil k nji in jo božal po lasih. Njegov obraz je bil mračen. Gledal je v okno, po steklu očal mu je pa počasi pritela debela solza...

KONEC

Rojstva in matere v Ljubljani

Največ otrok se rodi v družinah, kjer otrok ne prinaša samo sreče, temveč tudi velike skrbi

Ljubljana, 10. maja.

Te dni, ko proslavljamo materinstvo na koncertnih in drugih prireditvah, ne bo nezanimivo, ako si ogledamo nekoliko številke, ki govorijo o rojstvih v Ljubljani lani in ki nam tudi povedo, katere matere dajejo največ mladih življenj. Kdor hoče res povedati matere, ne sme pozabiti, da je rojstvo človeka prav za prav sociološki pojav, ne le biološki; število rojstev je v neposredni sorazmernosti s socialnimi razmerami. Številke ne morejo lagati in naj pokažejo, na kar se morda tudi te dni spomnijo le redki.

Po uradnem ljudskem štetju je bilo l. 1931 v Ljubljani 59.768 prebivalcev, lani jih je pa bilo 62.000—64.000. Lani je bilo v Ljubljani 2026 rojstev, mrtvorojenih je bilo 73. Domačinke so rodile 611 otrok, 316 dečkov in 295 deklic. Nezakonskih otrok je bilo 94. Na 1000 prebivalcev je bilo lani v Ljubljani 10,18 rojstev, kar pomeni padec v primeri z l. 1933, ko je bilo 11,7 rojstev na 1000 prebivalcev. Večini otrok so dale življenje matere v starosti od 26—30. leta, in sicer 2026. Največ rojstev je bilo junija (63). Prvič je rodilo 248 mater, drugič 142, tretjič 87, četrtrič 43 in več kakor deset 5. Največ otrok se je rodilo pri nižjih slojih, pri obrtniških uslužbencih in obrtnikih 170, pri uradnikih 145 in pri delavcih 108.

Največ otrok se torej rodi v družinah, kjer otrok ne prinaša le sreče, temveč tudi velike skrbi. Precej rojstev je bilo v uradniških družinah, toda pripomniti je treba, da statistično poročilo šteje med uradnike tudi razne zasebne nameščence. Številke o rojstvih pri revnejših slojih primerjamo še s temi: posestniki 16 rojstev, prosti poklici 37, trgovci in gostilničarji 46. Brez pomena tudi ni, da je čedalje več nezakonskih mater. Izmed 94 nezakonskih mater je bilo lani 42 služkinj. Večina teh mater je bila mladih, 20—25 let 37, pod 20 let pa 17. Prvič jih je rodilo 68, drugič 18, tretjič 5, četrtrič 1 in petič 2.

Izmed nezakonskih mater je bilo 16 delavk. Precej nezakonskih otrok je bilo tudi pri obrtnikih in obrtniških uslužbencih, in sicer 14, dočim sta bili samo dve uradnici nezakonski materi. Najbolj značilno je pač, da je v mestih največ neza-

konskih mater služkinj. Opaža se tudi, da je največ izgubljen, ki imajo mnogo posla z njimi na policiji in v bolnici, tudi služkinj. To si je pač lahko razlagati, kajti poklic služkinje je najnevarnejši za lahkoverna in neizkušena dekleta z dežele. Mlado deklet, ki se mu niti ne sanja, kakšno je prav za prav mesto, pade česče v voljo jama kakor naivno jagnje. Tedaj, ko nesrečnica spregleda, je navadno že prepozno. Vržejo jo na cesto in čudež bi bil, če bi ne sledil še hujski propad. Najbolj zanimiva bi bila statistika, ki bi govorila tudi, kdo so očette nezakonskih otrok služkinj. Toda statistike so navadno pomanjkljive v tistih pogledih, kjer bi bile najzanimivejše.

Ako primerjamo števila rojstev zadnjih let z lanskim in mortaliteto z nataliteto, vidimo sicer, da število rojstev pade, vendar je tudi čedalje manjša umrljivost. Od leta 1918 do lani je bila največja umrljivost l. 1923, in sicer 17,2 na 1000 prebivalcev. Najvišje število rojstev je pa bilo l. 1918 in ne lani, 8,3%. Najvišja nataliteta je bila l. 1923, ko je bilo na 1000 prebivalcev 16,04 rojstev. Lani je znašala mortaliteta v Ljubljani 10,5%, nataliteta pa 10,18%; umrljivost je torej nekoliko višja od števila rojstev. Umrljo je 632 Ljubljančanov, dočim je bilo rojstev samo 611.

Iz prejšnjih števil smo spregledali, da je bilo največ mater revnih in da je le humberg kričanje o padanju števila rojstev med revnimi sloji. Ko se govori o beli ku-gi in njenih posledicah, bi morali ost obrniti drugam. Kdor hoče biti objektivni, pa mora tudi priznati, da bi se mortaliteta zaradi propagande za zvišanje števila rojstev (ki je dandanes tako moderna) ne znižala. Jasno je vendar, da revne matere iz delovnih slojev ne morejo roditi več. Zvišanje števila rojstev je mogoče med revnimi sloji samo teoretično, o tisti teoriji si pa seveda dovoljujemo pridržati skeptično sodbo, kajti življenje nas uči gledati drugače na probleme, ki jih dandanes rešujemo samo na papirju. Baje bi matere rodile bolj, če bi jim dajali za to posebne nagrade, kakor jih že uvajajo v nekaterih državah. Toda zakaj ne rode žene, ki bi jim podpora ne bilo treba? Revne matere pa rode še preveč brez podpore.

Svatbe, ločitve in mnogoženstvo v Mongoliji

Mongolke še daleč niso take sužnje, kakor so žene drugih azijskih narodov

V Mongoliji imajo svojevrstne poročne običaje. Za poroko primeren dan določijo vedno lame. Ko je poročni dan določen, pošlje ženini zgodaj jutraj nekaj svojih prijateljev k bodočemu tastu, da privedejo nevesto. Starši in prijatelji se temu navidez protivijo, ko pa dobe primerno odškodnino, se potolažijo in dovolijo ženinovi odposlanec odvesti nevesto. Nevesta zaješe konja, jaha trikrat okrog očetove jurte, potem pa požene konja proti domovanju, zgrajenemu za njo blizu tastove jurte. Ta čas se zbere prijatelji, sorodniki in sosede, ki prineso darila. Nevesta dobi v dar večino darila in drobnico, kar vse dobi ženinov oče in to mu navadno nadomesti vse, kar bi moral plačati za sinovo nevesto. Drobnico, ki so jo podarili gostje, poženo v posebno ograjo. Povabljeni gostje so zelo radodarni, ker dobro vedo, da bodo tudi sami bogato obdarovani, kadar se poroče.

Nvesto privede v vsej poročni paradi pred tasta. Zbor lam opravi predpisane molitve, potem se pa vrže nevesta na tla najprej pred Budhinim kipom, potem pred ognjiščem in končno še pred očetom, materjo in drugimi bližnjimi ženinovimi sorodniki. Isto stori ženini ob istem času v domu svojega tasta. Potem se začne poročna gostija, ki traja čisto sedem do osem dni. Na gostiji jedo mnogo mastnega koštrunovega mesa, ki ga zalivajo z neko posebno pijačo, narejeno iz kamelina mleka, vmes pa mnogo kade. Na nekaterih svatbah imajo tudi godbo in petje, kar opravijo mongolski narodni pevci, tako zvani tolholosi.

Pri Mongolih vlada mnogoženstvo, dovoljeni so civilni in cerkveni zakoni, kakršni običaj pač vladajo. Vendar je pa prva žena gospodinja v domu in vsi ženski člani rodbine so ji podrejeni. Žene, ki jih vzame mož pozneje, se imenujejo pagaeme, kar pomeni male žene, in te so dolžne prvi ženi spoštovanje in pokorščino. V sedanji razmerah je treba smatrati mnogoženstvo vsaj do gotove meje za jez proti razuzdanosti in moralni pokvarjenosti. Lame se ne smejo ženiti. Število teh samcev je v Mongoliji izredno veliko, saj znaša

dobro tretjino vsega prebivalstva. Lahko si torej mislimo, kolikšne zmešnjave bi ugnel nastati, če bi bila ostala dekleta prepuščena sama sebi in bi ne našla zavetišča v jurtah kot male žene.

Ločitev zakona tudi v Mongoliji ni nič posebnega. Niti posvetna, niti duhovna oblast si tega ne vzame preveč k sebi. Mož, ki hoče odpustiti ženo, ne rabi za to posebno tehničnih razlogov. Kar meni nič tebi nič pošlje ženo nazaj njenim staršem, kadar se mu zljubi in s tem je zanj stvar urejena. Mož pa ne dobi nazaj drobnice in razne robe, ki jo je dal za nevesto. Odslovljeni ženi ostane upanje, da se bo našel zopet fant, ki jo bo odkupil. Tako dobe starši za svojo hčerko večkrat odkupnino po dvakrat ali celo po trikrat.

Mongolke žive dokaj samostojno, one še daleč niso take sužnje, kakor žene drugih azijskih narodov. Moške jih ne zapirajo doma, nasprotno, hodi-jo lahko z doma vedno, kadar se jim zahoče. Če se žena doma dolgočasi, gre lahko pokramljat k sosedu, mož ji tega nikoli ne brani. Mongolke tudi niso tako mehkužne in občutljive, kakor Kitajke, temveč utrjene in žilave, saj žive nomadsko življenje. Pa tudi oblačilo se temu primerno. Nosijo škornje in dolge zelene ali modre jopice, prepasane z modrim ali rdečim pasom. Kite jim vise spredaj preko nedrji.

Deček pod zaščito policije

V Liverpoolsko pristanišče se je pripeljal te dni s parnikom iz Amerike petletni deček s svojo materjo, ki ga je vzel takoj pod zaščito sedem krepkih policistov v civilu. Deček je ostal na angleških tleh več tednov in ves čas so bili detektivji okrog njega. Menda tako mladega junaka še niso stražili, vsaj tako strogo ne. Šlo je za sina peruanskega milijarderja dona Juana Aspedesa de Pacheco, ki so ga hoteli tolovaj ugrabiti in umoriti. Očetu so pošiljali grozila pisma in zahtevali ogromno odkupnino, češ, da bo sicer njegov sinček ugrabljen in umorjen. Oče si ni

znal pomagati drugače, kakor da je poslal sinčka v Evropo, seveda skrivaj. Moral je poseči globoko v žep, da je malkral sinčkovo potovanje v Evropo tako, da tolovaji niso zvedeli zanj.

Najel je več najlepših kabin na velikih parnikih, potem sta se pa mati in sinček vkrcala pod tujimi imeni in preoblečena najprej na manjšo ladjo, kjer sta bila navidez uslužbena, pozneje pa na poktovorno ladjo, ki ju je pripeljala v Evropo preko Tenerifa. Namestu v London, kamor je bil parnik namenjen, sta izstopila v Liverpoolu, kjer ju je vzel pod zaščito policija. Deček je vnuč bogatega angleškega lastnika ladjedelnic Mac Candlisha in na njegovi jahti bo preživel neprostovoljno počitnice. Kaj bo potem z njim, se še ne ve. Morda bo njegov oče ta čas našel izhod iz kočljivega položaja. Je pač težko, če je človek siromašen, pa tudi bogatinom ni vedno dobro na svetu, v Ameriki še celo ne, saj njihovi otroci nikoli niso varni pred ugrabitelji.

Rubini angleških vladarjev

Vladarski jubilej angleškega kralja Jurija V. je zopet prikljical v modo vsaj v Angliji rdeče rubine, ki so bili že od nekdaj najbolj priljubljeni dragulji angleških vladarjev, posebno sta pa navdušena za nje sedanji kralj in kraljica. Zato je tudi prinesel eden izmed indijskih maharadž kraljici Mariji dva prekrasna rubina, velika kakor golobje jajce, spravljeni v vrečici iz čistega zlata. Pripovedujejo, da je bil že kralj Rihard Levosrečni zelo navdušen za rubine. Na svoji čeladi je nosil krasten rubin, po katerem so ga spoznali njegovi sovražniki, ko se je skrivaj vračal z nesrečne križarske vojne.

V kroni angleških kraljev se leskeče čudovito krasten rubin, ki ima svojo slavno in staro zgodovino. To je redek dragulj, ki ga je podaril španski kralj Pedro angleškemu princu Eduardu, zvanemu Črni princ, za njegovo hrabrost v bitki pri Navaretti in ki se je lesketal na čeladi Henrika V. v bitki pri Agincourtu. Z rubini okrašene prstane so dajali angleški kralji vedno svojim nevestam in tudi pri kronanju nosi kraljica z rubini okrašen prstan. Kronski prstan angleškega kralja je navaden zlat obroček z velikim krastim rubinom, ki je vanj vtisnjen križ sv. Jurija. Ta prstan je simbol viteškega dostojanstva in zaščitnika katoliške cerkve.

Iz spominske knjige.

V spominski knjigi v neki planinski koči je napisala dama: »Pri vseh stvarih imam rada jedro.«

Nekdo je pa pripisal: »S teboj bi bilo dobro zobati čenčje.«

Iz Trbovelj

— Letošnja redna skupščina tukajšnje Bratovske skladnice bo v soboto 18. maja ob 10. uri dopoldne v čakalnici zapadnega obrata. Članstvo se udeležiti skupščine le po izvoljenih delegatih, ki jih ima delavstvo samo v Trbovljah 96. Naloga delegatov bo, da odobro računsko zaključke zadnje poslovne dobe in da proučijo splošno stanje skladnice, neizvedeno in bolniškega zavarovanja krajevne bratovske skladnice.

— Poroka. V nedeljo se poročita na Brezjah tukajšnji železniški uradnik g. Jože Paternost in gđc. Ivanka Paradiževa, nameščenska rudniškega konzuma v Trbovljah. Oba sta marijiva sokolska delavca; Jože Paternost se že več let poštvalno udeležuje kot načelnik gledališkega odseka tukajšnjega Sokola, gđc. Paradiževa pa je bila dolgo vrsto let načelnica trboveljskega Sokola. Mlademu sokolaku paru želimo v zakonu mnogo sreče!

— Občina gradi novo zvezno cesto med Medveškom in Slokanom. Ta cesta bo spajala obe občinski cesti Vode—Terezija na eni in Sokolski dom—Terezija na drugi strani. Za prebivalce Petelinove vasi in Kurje vasi bo nova cesta ugodna pridobitev, ker jim je pot v Trbovlje znatno skrajšana, saj morajo sedaj po ovinku mimo stare bolnice ali mimo občinske klavnice in skozi naselbino Njivo, predno pride na glavno cesto, ki vodi v Trbovlje. Pa tudi za prebivalce iz Trbovelj in Lok, ki imajo opravka bodisi v Petelinovi vasi, Kurji vasi ali bližnjih kolonijah, bo pomenila skrajšana nova pot ugodno olajšavo.

— Prah se zopet dviga na glavni cesti, ker že dolgo ni deževalo. Zlasti dvigajo oblake prahu drveči avtomobili, ki jih v zadnjem času na glavni cesti ni malo. Ne prijetno je to zlasti zvečer, ko je mnogo ljudi na glavni cesti, ki je prav za prav edino sprehajališče v Trbovljah. Lahko si je misliti nevoljo ljudi, ki morajo vdihavati strupeni prah, ki ga dvigajo drveča motorna vozila, pa pogosto tudi vetrovni vrtnici. Ali bi ne bilo prijetno, če bi mero-dajni čimtelji pričeli razmišljati o napravi primerne pešpoti ob Trboveljski cesti, ki bi se sčasoma regulirala, ob tej poti pa nasadila drevesa. Kako prijetno bi bilo tako sprehajališče ob potoku, zlasti ker bi bilo dovolj daleč proč od cestnega prometnega hrupa in s tem tudi od prahu. Želeli bi bilo, da bi občina k načrtu o regulaciji Trboveljske dodala še načrt naprave nove pešpoti ob Trboveljski cesti, ker je gotovo želja vsega trboveljskega prebivalstva.

Dobri prijatelji.

— Ne morem ti povedati, kako srečen je bil Karel, ko sem pristala na njegovo snubitev. Malo je manjkalo, da me ni zadušil s poljubi.

— Vedno isti je, saj ga dobro poznam, — pripomni prijateljica.

Ne gre.

— Mihec, ali te ni sram, da hodiš v šolo tako skuštran?

— Kaj morem, ko pa nimam glavnika, gospod učitelj.

— Kaj si ne moreš izposoditi očetovega?

— Moj očka nima las.

KUPIM

Beseda 50 par. davek 2 Din
Najmanjši znesek 8 Din

RAJLIEN KOVOEK
kupim radi odhoda v vojaško službo. — Ponudbe pod »Kovček 1654« na upravo »Slovenskega Naroda«.

DOPISI

Beseda 50 par. davek 2 Din
Najmanjši znesek 8 Din

LEPO PRIJATELJICO
staro do 24 let, želi spoznati mlad, situiran gospod. — Ponudbe po možnosti s sliko na upravo »Slovenskega Naroda« pod šifro »Lepota 1653«.

RAZNO

Beseda 50 par. davek 2 Din
Najmanjši znesek 8 Din

KAVERNA STRITAR
vsak večer koncert. 48/L

IZREDNO POCENI

IN DOBRA OBLAČILA,
moško perilo itd. kupite najbolje pri

FRESKERJU,
LJUBLJANA, Sv. Petra c. 14

MORSKE RIBE

priljubljene na vse načine ter prvovrstna vina po nizkih cenah nudimo — »Dva ribara«, Ljubljana, Kersnikova ulica št. 5. — Lonič. 1660

IVAN MAGDIČ,

krojač
LJUBLJANA, GLEDALIŠKA
ULICA ŠT. 7 — se priporoča za idčo sezono. 1559

Poizkusite ta

3-dnevni
recept za lepoto

Kadar se na filmskem platnu pojavi lice kake lepe filmske zvezde, tedaj ste lahko prepričani, da zapeljiva lepota njene polti ni gola naključje. Njena skrivnost je lahko tudi Vaša. Vaša koža lahko postane prav tako divna kakor je njena in to v času komaj 3 dni. Nova krema Tokalon, bele barve (ni mastna), vsebuje gotove dragocene sestavine, med katerimi je tudi sveže posneta smetana in olivno olje. Če uporabljate to kremo enkrat ali dvakrat dnevno, bo došla Vaša koža novo svežost. Krema Tokalon osvežuje in belj kožo ter hitreje kakor vsko drugo sredstvo odstranjuje razširjene znojnice, zaječalce, raskavost in vse druge kožne napake. Vurje pa tudi pred nesnago in prahom, osvežuje in čisti kožo ter je tako najboljša podloga za puder. Poizkusite ta enostaven recept še danes in brez skrbi boste lahko primerjali svojo polt s poltjo filmskih zvezd.

MORSKE RIBE

Danes v veliki izbiri orade, barboni, brancini, kalamari, morski pajki, skampi na kardinalski način, rižota iz skampov, brodeto s polento. — Vina prvovrstna, specijelno viški opolo. Cenjenim gostom se priporoča

»GAJEV HRAM« — »LJUBLJANSKI DVOR«

M. CEPIC.